

5.

Dobre relacje międzyludzkie, międzykoleżeńskie

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój społeczny

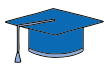
1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Kultura bycia

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Kształtowanie postawy życzliwości

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Znajomość i ocena wszystkich moich znajomych.
- Podział moich znajomych według określonych hierarchii wartości.
- Co dobrego zrobili dla mnie moi znajomi w ostatnim roku?
- Co to znaczy, że człowiek jest istotą społeczną?

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Należy być pozytywnie nastawionym do innych.
- Należy odpłacać dobrem za dobro.
- Należy odpłacać dobrem za zło.
- Powinno się dbać o zawarte przyjaźnie i dobre znajomości.

Zasady

- Dostrzegam pozytywne cechy moich znajomych.
- Staram się zrozumieć problemy moich bliskich.
- Staram się zapominać o doznanych urazach.
- Potrafię zrezygnować z własnych zachcianek na rzecz kolegi/koleżanki.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Drugi człowiek ma taką samą godność jak ja.
- Moje dziecko ma taką samą godność jak dzieci innych rodziców.
- Zależy mi na szczęściu i powodzeniu sąsiadów i znajomych.

Zasady

- Nawiązuję życzliwy kontakt z sąsiadami.
- Zapraszam znajomych do mojego domu.
- Jestem uczynny: pomagam w pilnowaniu domu moim znajomym, chętnie pomagam w potrzebach.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Należy traktować z życzliwością środowisko wychowanków.
- Należy doceniać wychowawczą rolę środowiska pozaszkolnego.
- Środowisko pozaszkolne powinno pomagać w procesie wychowawczym.

Zasady

- Nawiązuję życzliwy kontakt z sąsiadami.
- Zapraszam znajomych do mojego domu.
- Jestem uczynny: pomagam w pilnowaniu domu moim znajomym, chętnie pomagam w potrzebach.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Można wykorzystać metodę aktywizującą – „burzę mózgów” – na temat małych inicjatyw, które uczniowie sami będą podejmować po to, by budować dobrą atmosferę w najbliższym otoczeniu sąsiedzkim. Warto zaznaczyć, że jesteśmy odpowiedzialni za tych, obok których żyjemy. Należy również pamiętać o tym, by w okresie świątecznym odwiedzić z opłatkiem samotnych, starszych mieszkańców bloku, zaprosić ich na wspólne kolędowanie albo zorganizować w ramach bloku kwestę na wyprawki szkolne dla dzieci z wielodzietnej rodziny sąsiadów.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Większość ludzi w swoim środowisku zna się na tyle, aby nawiązać dobry kontakt sąsiedzki. Mieszkańcy i sąsiedzi nie są sobie obcy. Dzieci rozumieją konieczność dzielenia życia z innymi¹. Nie dominuje wzajemna niechęć wynikająca z różnicy wykształcenia czy posiadania².

¹ „Nie można młodości zmarnować. A przeżywa się ją dobrze w warunkach wspólnoty. Moja częśćka młodości staje się w wielkim zespole ogromną siłą. Przeżywajcie więc swą młodość we wspólnocie. Przeżywać młodość we wspólnocie to znaczy przeżywać ją w bliskim kontakcie z bliźnim. A nasz bliźni to kolega szkolny, i rodzina, i społeczeństwo, i cały Naród”. J. Glemp, *Prymas Polski do młodzieży...*, dz. cyt., s. 100.

² „Ponieważ wszyscy ludzie, obdarzeni rozumną duszą i stworzeni na obraz Boga, mają tę samą naturę i to samo pochodzenie, i odkupieni przez Chrystusa korzystają z tego samego powołania i przeznaczenia Bożego, powinna być uznawana podstawowa równość wszystkich”. KDK 29.

1.10. ZAGROŻENIA

Pojawia się niezdrowa rywalizacja pomiędzy sąsiadami, mieszkańcami i wychowankami. Istnieje obawa i strach przed grupami patologicznymi występującymi w środowisku sąsiedzkim. Dzieci i młodzież niszczą dobro wspólne, przyrodę; dewastują bloki mieszkalne, klatki schodowe, place zabaw, urządzenia rekreacyjne. Wyzwała się agresja jako forma bycia i życia³.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Relacje interpersonalne, harmonia, rozwój społeczny, rozwój osobowościowy, tożsamość, dialog, przyjaźń są to zagadnienia, którymi zajmuje się wiele nauk, w tym pedagogika.

Przyjaźń odgrywa ważną rolę w rozwoju psychospołecznym dzieci i młodzieży. Niektóre dzieci już od najmłodszych lat dobierają sobie koleżanki i kolegów, z którymi chcą się bawić. Ich relacje wynikają bardziej ze wspólnych cech zewnętrznych np. mieszkanie po sąsiedzku, takie same zabawki, niż ze wspólnie wyznawanych wartości. Do około 8. roku życia rówieśnicy są przede wszystkim towarzyszami zabaw. Rozmowy odbywają się przy okazji zabawy. Dopiero w późniejszym wieku dzieci spotykają się ze sobą, by prowadzić rozmowę. Często widzi się grupy młodzieży, która stoi i rozmawia.

Przyjaźnie, zwłaszcza te w kilku pierwszych latach życia, bywają burzliwe i mogą się szybko zakończyć. Taką relację może zakończyć konflikt o jakiś szczegół. Dzieci często mylnie odbierają intencje kolegów. Czasem ktoś odmawia zabawy i takie zachowanie odbierane jest jako złe. Niektórym rodzicom przeszkadza taki brak stabilności, ale to zupełnie normalne, ponieważ dzieci dopiero uczą się bliskich kontaktów z rówieśnikami.

Relacje w grupie rówieśniczej mają wpływ na kształtowanie się tożsamości młodzieży, na rozwój późniejszych bliskich związków w okresie dorosłości. Przyjaźń jest relacją przeciwną egoizmowi. Czasem rodzice nie pozwalają

³ „Skłonności do agresji mają charakter wewnętrzny i drzemią w sercu człowieka. Niejednokrotnie, jako podświadome skłonności, wpływają na motywy jego działania”. Por. S. Koller, *Agresja*, w: *Encyklopedia nauczania społecznego...*, dz. cyt., s. 24.

na spędzanie zbyt dużej ilości czasu z rówieśnikami, ponieważ obawiają się, że ich dziecko może przejąć wiele złych nawyków, np. wulgaryzmy, niegrzeczne odnoszenie się do dorosłych czy używki. Rodzice wolą, aby ich dzieci poświęciły ten czas na naukę czy rozwijanie pasji na zajęciach pozaszkolnych wskazanych przez rodziców.

Dzieci uporczywie dążą do rówieśników i bardzo im na nich zależy. Towarzystwo bowiem umożliwia zaspokojenie wielu potrzeb. Przyjaźń daje głównie wsparcie nastolatkom poszukującym własnej tożsamości. Przyjaźnie dziecięce kształtują umiejętność komunikacji międzyludzkiej. Problemy w związkach przyjacielskich korelują z trudnym zachowaniem dzieci. Bliskość emocjonalna z drugim człowiekiem jest ważną potrzebą. Pozwala na utrzymanie pozytywnych więzi z innymi.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Przyjaźń, troska o drugą osobę, miłość nie są czymś przypadkowym. Najczęściej przyjaźnimy się z kimś, kto jest do nas podobny. Bohaterowie: Krzyś, Kubuś Puchatek, Prosiaczek, Królik, Kłapouchy, Tygrysek, Sowa Przemądrzała, Mama Kangurzyca i Maleństwo mają różne usposobienia i różnie się zachowują, jednak każde z nich można porównać do określonego ludzkiego charakteru.

Wniosek z lektury jest taki, że chociaż bohaterowie różnią się od siebie, to mogą nawiązać wspiane przyjaźnie. Każdy jest inny, ale warto rozmawiać i dogadywać się, wypracować kompromis, bo on wszystkim wychodzi na dobre. Wiedząc, że towarzyszom zależy na nas, budujemy poczucie własnej wartości.

A jeśli pewnego dnia będę musiał odejść? – spytał Krzyś, ściskając Mi-siową łapkę. – Co wtedy?

– Nic wielkiego – zapewnił go Puchatek – Posiedzę tu sobie i na Ciebie poczekam. Kiedy się kogoś kocha, to ten drugi ktoś nigdy nie znika.

Wszyscy mieszkańcy Stumilowego Lasu i Krzyś tworzą grupę przyjaciół. Każde z nich ma jakieś wady, ale książka uczy, że przyjaźnić się z kimś można, a nawet trzeba, pomimo jego wad. Członkowie dobrze zgranej grupy podwórkowej wiedzą, że wobec siebie mogą i powinni być autentyczni – nie trzeba nikogo udawać.

Często spostrzeżenia Kubusia Puchatka i jego przyjaciół są zabawne, ale płynię z nich mądrość. Są przenikliwe i uniwersalne. Sentencje z tej lektury nie tracą na aktualności. Jest to książka m.in. o przyjaźni.

Według wielu krytyków i zwykłych czytelników „O czym szumią wierzby” to książka ładna i mądra. Dzieci chętnie sięgają po nią z racji antropomorficznych bohaterów i ich licznych perypetii. Antropomorfizm jest często wykorzystywany, aby podkreślić wybrane cechy charakteru postaci. W powieści obecni są także ludzie: maszynista pociągu, praczka, kobieta na barce. Dorośłemu czytelnikowi przypadną do gustu humor i fantazja.

Szczur zafrasował się, stanął i chwilę rozmyślał. Potem wrócił do domu, przywdział pas, za który zatknął parę pistoletów, ujął w łapkę grubą laskę, stojącą w kącie hallu, i szybkim krokiem skierował się w stronę Puszczy. Zmrok już zapadał, kiedy dotarł do pierwszych drzew; lecz Szczur zapuścił się w las bez wahania, rozglądając się niespokojnie na boki w poszukiwaniu śladów przyjaciela. (...) – Kreciku! Kreciku! Kreciku! Gdzie jesteś? To ja, Stary Szczur!

Biegał tak cierpliwie (...) przez godzinę, a może i dłużej, gdy wreszcie ku swojej radości, posłyszał cichy odzew. (...) – Czy to naprawdę ty, Szczurku? Szczur wdrapał się do dziupli i odnalazł Kreta, który dygotał, zupełnie już wyczerpany. – O, Szczurku! – wykrzyknął Kret. – Tak się bałem! Nie możesz sobie wyobrazić, jak straszliwie się bałem! – Rozumiem to, dobrze rozumiem – rzekł Szczur uspokajająco.

K. Grahame, *O czym szumią wierzby*, wyd. IBIS, Poznań 2017, s. 133.

Z powyższego cytatu wynika, że Kret, Szczur czy Ropuch przeżywają liczne rozterki, często znajdują się w trudnych sytuacjach, ale mogą na siebie liczyć. Powieść Grahame’a to gloryfikacja przyjaźni, widać to zwłaszcza w relacji Kreta i Szczura. Kiedy Kret zaginął, Szczur z narażeniem własnego życia i zdrowia, pełen trwogi, poszedł szukać przyjaciela.

Krytycy twierdzą, że „O czym szumią wierzby” można śmiało postawić obok „Kubusia Puchatka”, bo obie te książki za pomocą zantropomorfizowanych zwierząt przekazują uniwersalne wartości, m.in. o przyjaźni.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Was, młodych, którzy instynktownie odruchowo wyrażacie swoją „wolę życia” w marzeniach i nadziejach, proszę byćcie się stawali „prorokami życia”. Bądźcie prorokami słowem i czynem, buntując się przeciw cywilizacji egoizmu, która często traktuje człowieka jako narzędzie zamiast jako cel, depcząc jego godność i uczucia w imię korzyści materialnej; bądźcie prorokami, pomagając w konkretny sposób tym, którzy was potrzebują i którzy bez waszej pomocy mogliby ulec pokusie rozpaczki.

Jan Paweł II, Panie, do kogóż pójdziemy?
Ty masz słowa życia wiecznego. Orędzie Jana Pawła II na XI Światowy Dzień Młodzieży, Watykan, 26.11.1995, 6, w: tegoż, Młodzież nadzieją Kościoła, dz. cyt.

Wasza młodość nie jest tylko waszą własnością osobistą czy pokoleniową – należy ona do całokształtu tej drogi, jaką przebywa każdy człowiek w swoim życiowym itinerarium, a zarazem jest jakimś szczególnym dobrem wszystkich.

PS 1.

Franciszek, Twitter, 8.07.2013, w: *Alfabet Franciszka*, dz. cyt., s. 63.

Módlmy się, abyśmy mieli serce otwarte na imigrantów. Bóg będzie nas sądził na podstawie tego, jak traktowaliśmy najbardziej potrzebujących.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Następnie przywołał do siebie Dwunastu i zaczął rozsyłać ich po dwóch. Dał im też władzę nad duchami nieczystymi i przykazał im, żeby nic z sobą nie brali na drogę prócz laski: ani chleba, ani torby, ani pieniędzy w trzosi. „Ale idźcie obuci w sandały i nie wdziejajcie dwóch sukien!” I mówił do nich: „Gdy do jakiego domu wejdziecie, zostańcie tam, aż stamtąd wyjdziecie. Jeśli w jakim miejscu was nie przyjmą i nie będą słuchać, wychodząc stamtąd strząśnijcie proch z nóg waszych na świadectwo dla nich!” Oni więc wyszli i wzywali do nawrócenia. Wyrzucali też wiele złych duchów oraz wielu chorych namaszczeni olejem i uzdrawiali (Mk 6,7-13).

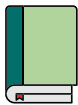
Por. Mt 5,46-48; 22,39; 12,30; 15,12-16; Mk 6,27-36; Łk 6,35; 10,27.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Sprawiedliwość jest cnotą moralną, która polega na stałej i trwałej woli oddawania Bogu i bliźniemu tego, co im się należy. (...) W stosunku do ludzi uzdalnia ona do poszanowania praw każdego i do wprowadzania w stosunkach ludzkich harmonii, która sprzyja bezstronności względem osób i dobra wspólnego. Człowiek sprawiedliwy, często wspomniany w Piśmie świętym, wyróżnia się stałą uczciwością swoich myśli i prawością swojego postępowania w stosunku do bliźniego (KKK 1807).

Por. KKK 1459, 1939, 2477, 2317, 2478, 2538.

IV. LITERATURA PRZEDMIOTU

Franciszek, Twitter, 8.07.2013, w: *Alfabet Franciszka*, oprac. P. Żyłka, Wydawnictwo WAM, Kraków 2013, s. 63.

Glemp J., *Prymas Polski do młodzieży. Katechizm nie tylko dla bierzmowanych*, wyd. Bonum, Przybyszew 2006.

Jan Paweł II, List *Parati semper*, w: tegoż, *Dzieła zebrane. Listy*, t. 3, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 251-275.

- Jan Paweł II, *Panie, do kogoś pójdziemy? Ty masz słowa życia wiecznego.* Orędzie Ojca Świętego Jana Pawła II na XI Światowy Dzień Młodzieży, Watykan, 26.11.1995, w: tegoż, *Młodość nadzieją Kościoła*, oprac. A. Wiczorek, wyd. Pax, Warszawa 2005, s. 110-116.
- Koller S., *Agresja*, w: *Encyklopedia nauczania społecznego Jana Pawła II*, red. A. Zwoliński, wyd. Polwen, Radom 2003, s. 23-30.
- Lewis C.S., *Opowieści z Narnii*, tłum. A. Polkowski, wyd. Media Rodzina, Poznań 2004.
- Nie jesteś wyspą w morzu ludzi*, red. K. Sielicki, Wydawnictwo Księży Marianów, Warszawa 2005.
- Pokrywka M., *Osoba. Uczestnictwo. Wspólnota*, wyd. RW KUL, Lublin 2000.
- Ratzinger J., *Kościół. Pielgrzymująca wspólnota wiary*, tłum. W. Szymona, Wydawnictwo M, Kraków 2006.
- Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym *Gaudium et spes*, w: tegoż, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, red. M. Przybył, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 526-606.

